

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Силабус навчальної дисципліни «ПСИХОЛОГІЯ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ»

Інститут	Оперативно-рятувальних сил
Кафедра	Психології діяльності в особливих умовах
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити ЕКТС/120 год.
Тип навчальної дисципліни	Вибіркова
Навчальний семестр	Третій
Форма здобуття вищої освіти	Очна, заочна
Мова викладання	Українська
Викладач(і)	<p>Грибенюк Геннадій Сергійович, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, доктор психологічних наук, професор.</p> <p>Сфера наукових інтересів пов'язана з розробкою проблем психології діяльності в екстремальних умовах, рушійних сил вчинкової активності людини, як душевно-духовної істоти, активізацією її внутрішніх резервів, іособистіснопрофесійного розвитку як фахівця.</p> <p>Автор та співавтор монографій, понад 100 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях,. Профіль Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=twRmGmYAAAAJ&hl=uk</p> <p>Контактні дані для консультування: hrybeniuk_hennadii@nuczu.edu.ua</p>

Викладач(і)

Фомич Микола Володимирович, начальник кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, кандидат психологічних наук, доцент.

Наукові інтереси стосуються проблем психології діяльності в особливих умовах, психології управління, психології залежностей, психологічного захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Scopus author ID:

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58286509800>

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1253-2656>

Google Scholar:

<https://scholar.google.com/citations?user=wqQE1gAAAAJ&hl>

Контактні дані для консультування: електронна пошта:

fomych_mykola@nuczu.edu.ua

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія поведінки людини в екстремальних умовах» є вибірковим компонентом, що спрямований на поглиблення знань здобувачів освіти щодо психологічних особливостей реагування людини на екстремальні ситуації, розуміння механізмів адаптації та дезадаптації особистості під впливом стресогенних чинників.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у здобувачів освіти здатності до узагальнення, критичного осмислення та наукового аналізу поведінки людини в екстремальних ситуаціях, а також розвиток умінь приймати обґрунтовані рішення на основі логічних аргументів і принципів загальнонаукової методології.

Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)

Навчальні заняття (лекційні, семінарські, тренінгові, індивідуальні); практична діяльність; участь у тактико-спеціальних навчаннях; консультації; самостійна робота; контрольні заходи.

Компетентності

СК 2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК8. Здатність застосовувати методологію наукових досліджень з метою розв'язання нових наукових і прикладних психологічних проблем, пов'язаних із процесами розвитку та функціонування суб'єкта (індивідуального, групового) в особливих умовах

СК10. Здатність використовувати нові технології оцінки готовності особистості та групи до дій за призначенням, забезпечувати психологічну безпеку та збереження психічного здоров'я персоналу у складних та непередбачуваних умовах діяльності, з ризиком психічної травматизації.

Програмні результати навчання	<p>ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі вміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.</p> <p>ПРН11. Мати та вміти застосовувати методологічні знання для розв'язання сучасних наукових і прикладних психологічних проблем щодо розвитку та функціонування суб'єкта (індивідуального, групового) в особливих умовах.</p> <p>ПРН13. Надавати оцінку готовності особистості та групі до дій за призначенням із використанням сучасних психологічних технологій та методів, оцінювати ризики й використовувати ефективні техніки забезпечення психологічної безпеки та збереження психічного здоров'я персоналу.</p>
Де можна застосувати отримані знання та вміння	<p>Отримані знання та вміння з навчальної дисципліни дозволяють здобувачам застосовувати сучасні підходи до аналізу, діагностики та прогнозування поведінки людини в екстремальних ситуаціях, ефективно організовувати психологічну допомогу та підтримку осіб, які перебувають у кризових і стресових станах, здійснювати індивідуальне й групове консультування, а також будувати професійну взаємодію з постраждалими та їхнім оточенням.</p>

Зміст навчальної дисципліни	Кількість годин
Тема 1. Екстремальні ситуації у філософсько-психологічному вимірі	12
Тема 2. Феноменологія поведінкових реакцій людини в екстремальних ситуаціях	12
Тема 3. Психологічні особливості поведінки постраждалих в екстремальних ситуаціях	12
Тема 4. Психологія групової поведінки в екстремальних ситуаціях	12
Тема 5. Соціально-психологічні особливості поведінкової активності великих груп в екстремальних ситуаціях	12
Тема 6. Психологічний аналіз трудової поведінки в екстремальних ситуаціях	13
Тема 7. Психологічне забезпечення трудової поведінки в екстремальних ситуаціях	15
Тема 8. Психологічні засоби оптимізації трудової поведінки в екстремальних ситуаціях	13
Тема 9. Психологічні технології оптимізації поведінкової активності постраждалих в екстремальних ситуаціях	13
Модульна контрольна робота	6
Загальна кількість годин	120

Форма підсумкового контролю	Іспит
Оцінювання навчальних досягнень	Здійснюється за 100-бальною шкалою за критеріями, що наведені у робочій програмі дисципліни
Політика викладання навчальної дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань. 2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів. 3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни. 4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.

	<p>5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.</p> <p>6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.</p> <p>7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документа НУЦЗ України.</p>
<p>Рекомендовані основні джерела інформації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навч. посіб. / за ред. М. Ковалю. Львів: ЛДУБЖД, 2023. 308 с. 2. Психологія діяльності в особливих умовах : навч. посіб. / Г.С. Грибенюк, М.В. Фомич, Л. І. Мохнар та ін ; за заг. ред. проф. М.А. Кришталю. Черкаси: видавець Третяков О.М., 2021. 120 с. 3. Психологія екстремальних та кризових ситуацій / Романовський О. Г., Черкашин А. І., Грень Л.М. та ін. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 356 с. 4. Розов В.І. Психологія екстремальних ситуацій. Київ : вид-во «Каравела», 2025. 711 с. 5. Сапольські Р. Біологія поведінки. Причини доброго і поганого в нас. Київ : Наш формат, 2021. 672 с.